

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Czasopisma z zakresu marketingu i zarządzania w bibliotekach

Author: Beata Żołędowska-Król

Citation style: Żołędowska-Król Beata. (2015). Czasopisma z zakresu marketingu i zarządzania w bibliotekach. "Zarządzanie Biblioteką" (Nr 1 (2015), s. 51-60).

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Beata Żołędowska-Król
Uniwersytet Śląski
beata.zoledowska-krol@us.edu.pl

Czasopisma z zakresu marketingu i zarządzania w bibliotekach

Słowa kluczowe: czasopisma naukowe, zarządzanie w bibliotekach, marketing biblioteczny

Abstrakt: W artykule przedstawiono czasopisma naukowe podejmujące tematykę marketingu i zarządzania w bibliotekach, uwzględnione w wydanej w 2014 r. bibliografii źródeł anglojęzycznych z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej pt. *Library and Information Science: A Guide to Key Literature and Sources*.

Keywords: scientific journals, library management, library marketing

Abstract: This article presents the scientific journals in the field of marketing and management in libraries. These publications are included in the bibliography of english-language resources in the field of librarianship and research information: *Library and Information Science: A Guide to Key Literature and Sources*, edited in 2014.

Czasopisma podejmujące tematykę marketingu i zarządzania bibliotekami pełnią w środowisku bibliotekarzy oraz pracowników naukowych wielorakie funkcje. Upowszechniają najnowsze osiągnięcia badań naukowych, udzielają niezbędnych informacji, kształtują postawy kadry kierowniczej, pośredniczą w przekazywaniu doświadczeń i najnowszych metod zarządzania oraz narzędzi marketingowych. Czasopisma te odgrywają więc pożyteczną rolę w propagowaniu dorobku naukowego, służą informacjami zarówno kadrze kierowniczej bibliotek, studentom, jak też praktykom – bibliotekarzom.

W tekście przedstawiono kilka przykładów tego typu periodyków na świecie, a kryterium doboru tytułów stanowiła wydana w 2014 r. przez American Library Association bibliografia najnowszych i zarazem najistotniejszych źródeł anglojęzycznych z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej pt. *Library and Information Science: A Guide to Key Literature and Sources* [2]. Publikacja podzielona została na 39 rozdziałów tematycznych, z których dwa poświęcono właśnie problematyce zarządzania i marketingu: Rozdział 1. Administration and Management (Administracja i Zarządzanie) oraz Rozdział 24. Marketing, Public Relations, and Advocacy (Marketing, Public Relations i Rzecznictwo). Łącznie wzięto pod uwagę pięć czasopism: 4 tytuły z zakresu zarządzania (*Performance Measurement and Metrics*, *Library Leadership & Management*, *Library Management*, *Journal of Library Administration*) oraz jeden tytuł z zakresu marketingu (*Marketing Library Services*).

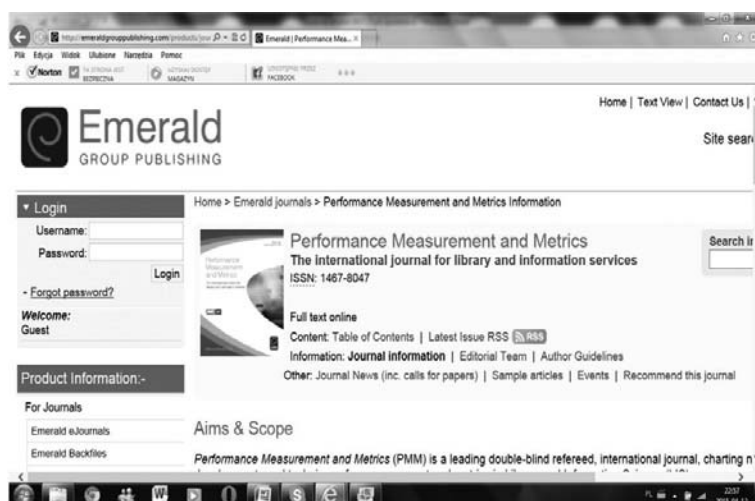
Czasopismem uwzględnionym we wspomnianej bibliografii jest periodyk pt. *Performance Measurement and Metrics. The international journal for library and information services* (Westport, CT: Emerald Group. Częstotliwość: 3 numery w roku. ISSN 1467-8047. Adres internetowy: <http://www.emeraldinsight.com/loi/pmm>). Jest to jedyne

czasopismo⁵ poświęcone wyłącznie tematyce zarządzania jakością w bibliotekach, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki pomiaru wydajności usług bibliotecznych i informacyjnych. Na jego łamach można zatem znaleźć prace teoretyczne dotyczące pojęć i koncepcji zarządzania jakością w obszarze bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, wyniki badań empirycznych, recenzje literatury odnoszącej się do profilu periodyku, praktyczne studia przypadków, materiały z konferencji. Co pewien czas ukazują się również numery tematyczne, tzw. *Special Issues*. Przykładem jest numer 1 za 2013 r. noszący tytuł *Value measurement and library stakeholders*, poświęcony tematyce narzędzi i metod oceny wartości bibliotek, czy numer 1 za 2015 r. pt. *Assessment, Restructuring and Management* (Ocena, Przebudowa i Zarządzanie). Autorami prac są specjaliści, którzy przedstawiają najnowsze teorie oraz omawiają wyniki badań z zakresu podnoszenia jakości w bibliotekach. Podsumowując, czasopismo zamieszcza teksty dotyczące następujących tematów:

- analiza ilościowa i jakościowa usług,
- benchmarking,
- efektywność organizacyjna,
- szkolenia i edukacja,
- metodologia pomiaru i miar wydajności,
- narzędzia oceny,
- nowe technologie,
- standardy.

Czasopismo od 2000 r. jest dostępne również w wersji online. Efektem porozumienia z *The Bill & Melinda Gates Foundation* jest udostępnianie tekstów w sieci po 9 miesiącach od opublikowania, dzięki czemu wszyscy czytelnicy mogą dotrzeć do aktualnych wyników badań z zakresu zarządzania jakością.

Ilustracja 1. Strona internetowa czasopisma *Performance Measurement and Metrics. The international journal for library and information services*

Źródło: <http://www.emeraldinsight.com/loi/pmm>.

⁵ Na rynku czasopism dostępne są tytuły poświęcone tematyce jakości w organizacjach, m.in. w Polsce: *Problemy Jakości*, *ABC Jakości*; międzynarodowe: *International Journal of Quality & Reliability*, *International Journal of Productivity and Quality Management*.

Kolejnym tytułem czasopisma z zakresu zarządzania w placówkach bibliotecznych jest *Library Leadership & Management* (LL&M Online Quarterly Magazine), znany wcześniej pod nazwą *Library Administration and Management* (LA&M) (Chicago: American Library Association. Częstotliwość: kwartalnik. ISSN 1945-8851. Adres internetowy: www.ala.org/llama). Czasopismo jest organem *Library Leadership and Management Association* (LL&MA), oddziału *American Library Association* (ALA). Od końca 2010 r. dostępne jest wyłącznie w wersji elektronicznej na stronie: <http://www.ala.org/ala/lama/lamapublications/laandm/lamhome/lamonline.htm>, z której mogą korzystać wszyscy członkowie LL&MA.

Celem *LL&M Online* jest pomoc kierownictwu bibliotek wszystkich szczebli w radzeniu sobie z wyzwaniami w codziennej pracy. Autorzy artykułów podejmują różnorodną problematykę z zakresu zarządzania, omawiając przykłady skutecznych metod zarządzania stosowanych w bibliotekach czy zamieszczając wywiady z wybitnymi praktykami. Z myślą o czytelnikach opracowywane są również kolumny z praktycznymi poradami na temat zarządzania. Redakcja przyjmuje zatem teksty zawierające praktyczne zalecenia dla kierowników bibliotek, artykuły omawiające metody lub techniki, które były z powodzeniem stosowane w jednej lub kilku placówkach, oferujące innowacyjne rozwiązania dla zarządzających oraz wywiady z menedżerami bibliotek.

Ilustracja 2. Strona internetowa czasopisma *Library Leadership & Management*

Źródło: <https://journals.tdl.org/llm/index.php/llm>.

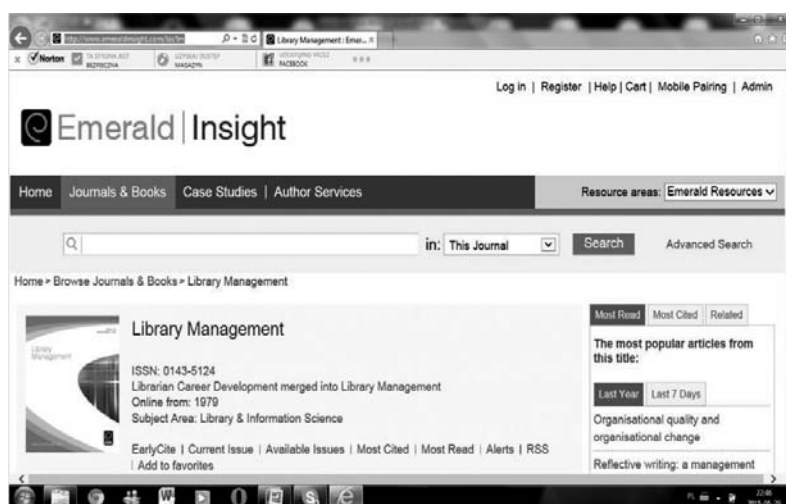
Trzecim przykładem periodyku podejmującego tematykę zarządzania jest *Library Management* (Westport, CT: Emerald Group. Częstotliwość: 9 numerów w ciągu roku, czasem podwójne numery. ISSN 0143-5124. Adres internetowy: <http://www.emeraldinsight.com/loi/lm>). *Library Management* (LM) publikuje artykuły skierowane do kierowników bibliotek szkół wyższych oraz naukowców. Dostępne jest w ramach abonamentu internetowego Emerald. Na łamach czasopisma omawiane są wyniki najnowszych badań realizowanych w bibliotekach akademickich, instytucjach rządowych i korporacjach. Czytelnicy czasopisma mogą znaleźć teksty z następujących obszarów tematycznych:

- zarządzanie strategiczne,
- HRM/HRO,

- różnorodność kulturowa,
- wykorzystanie informacji,
- zarządzanie jakością i zmianą,
- kierowanie ludźmi,
- praca zespołowa,
- outsourcing,
- automatyzacja,
- finanse biblioteki,
- pomiar wydajności,
- ochrona danych i praw autorskich.

Niektóre z numerów, średnio raz w roku, poświęcone są wąsko sprofilowanym zagadnieniom, np. w 2015 r. w numerze 3 podjęto tematykę *Performance measurement & library management* (Pomiar wydajności i zarządzanie biblioteką).

Ilustracja 3. Strona internetowa czasopisma *Library Management*

Źródło: <http://www.emeraldinsight.com/loi/lm>.

Problematyce zarządzania bibliotecznego poświęcone jest również czasopismo pt. *Journal of Library Administration* (Florence, KY: Routledge/Taylor and Francis Group). Częstotliwość: 8 numerów w roku. ISSN dla wersji papierowej: 0193-0826, ISSN dla wersji elektronicznej: 1540-3564. Strona internetowa: [informaworld.com/http://www.tandfonline.com/toc/wjla20/current#.VMajnfjXJjo](http://www.tandfonline.com/toc/wjla20/current#.VMajnfjXJjo)). Jest to czasopismo naukowe założone w 1980 r., którego celem jest informowanie o najnowszych trendach i pomysłach w dziedzinie zarządzania, dając przegląd najważniejszych wydarzeń i książek z tego tematu, mogących zainteresować i zainspirować pracowników bibliotek. Wiele numerów jest tematycznych, np. w 2015 r. czasopismo przyjmowało artykuły w ramach tematu Strategic Planning and Assessment (Planowanie strategiczne i ocena), proponując autorom przygotowanie tekstów dotyczących metod, narzędzi, tendencji i szkoleń we wszystkich typach bibliotek.

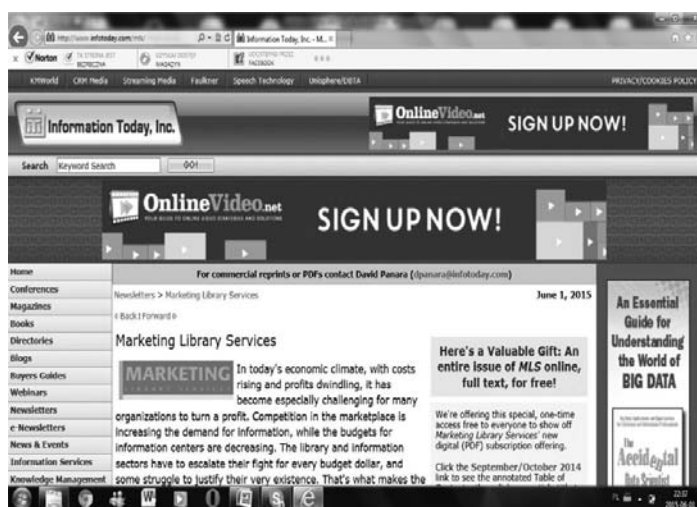
Ilustracja 4. Strona internetowa czasopisma *Journal of Library Administration*

Źródło: <http://www.tandfonline.com/toc/wjla20/current#.VaLRdfwFIY>.

We wspomnianej bibliografii źródeł z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej uwzględniono jeden tytuł czasopisma poświęconego tematyce marketingu bibliotecznego. Jest nim *Marketing Library Services* (MLS) (Westport, CT: Information Today. Częstotliwość: 6 numerów w roku. ISSN 0896-3908. Strona internetowa: www.infotoday.com/mls/default.shtml). Czasopismo powstało w 1987 r. i jest jednym z najstarszych poświęconych tej tematyce. Przeznaczone jest dla pracowników wszystkich typów bibliotek, dostarczając im licznych pomysłów na podejmowanie działań marketingowych. Na łamach periodyku zamieszczane są artykuły, studia przypadków i opisy najlepszych praktyk odpowiednich dla każdego typu biblioteki, która jest zaangażowana w realizację strategii marketingowych, promocję, rzecznictwo, public relations itp. Czytelnicy mogą zapoznać się także ze sprawozdaniami z konferencji, recenzjami książek oraz wywiadami przeprowadzonymi z mistrzami marketingu. Publikowane są również informacje o bezpłatnych seminariach oraz praktyczne porady na temat dotacji, o które można się ubiegać.

Ilustracja 5. Strona internetowa czasopisma *Marketing Library Services*

Źródło: <http://www.infotoday.com/mls/>.

W Polsce pożytecznym narzędziem pozwalającym zapoznać się z abstraktami wartościowych artykułów zamieszczonych w periodykach zagranicznych jest Babin 2.0. Poniżej przeprowadzono analizę, mającą na celu wskazać, które z omówionych czasopism uwzględniono w tej bazie, z założenia rejestrującej teksty pochodzące z periodyków zagranicznych, uznanych za najważniejsze i najbardziej reprezentatywne dla bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Analiza ostatnich pięciu lat (2011-2015) wykazała obecność jedynie dwóch tytułów: *Journal of Library Administration* (11 tekstów) oraz *Library Management* (4 teksty).

Na podstawie zawartości czasopisma *Journal of Library Administration* zarejestrowanych zostało 11 artykułów, z tego 6 w 2014 r. W publikacji *Transition in public library management: from international perspective of strategy, organizational structure, and operations* [6] omówiono wyniki badań dotyczące zmian w zarządzaniu bibliotekami publicznymi w Stanach Zjednoczonych i Japonii. W tym celu przeanalizowano ich podstawową dokumentację organizacyjną, jak i dokumenty strategiczne, opisy stanowisk, zakresów obowiązków i struktury organizacyjnej, roczne raporty, biblioteczne biuletyny i poradniki, listy zatrudnionych, instytucjonalne książki telefoniczne oraz dane z wywiadów. Na tej podstawie omówiono m.in. główne czynniki mające wpływ na sposób zarządzania tymi placówkami, do których zaliczono: ograniczenia finansowe, rozwój nowych mediów i technologii informacyjnych, zmiany zachowań i preferencji użytkowników, nacisk na zwiększanie efektywności i produktywności skutkujący wprowadzaniem modeli realizacji zadań opartych na międzyinstytucjonalnej współpracy i dzieleniu się zasobami oraz nowe trendy projektowania budynków i przestrzeni bibliotecznych.

Dwa artykuły poświęcone zostały tematyce satysfakcji bibliotekarzy z pracy. Pierwszy – *Workforce Issues in Library and Information Science* [11] omawia wyniki badania finansowanego przez amerykański Instytut Usług Muzealnych i Bibliotecznych (IMLS), którego celem było zrozumienie problemów istniejących w środowisku bibliotekarzy związanych z edukacją, rozwojem zawodowym, środowiskiem pracy i retencją personelu. Badanie wykazało, że najistotniejszymi determinantami satysfakcji zawodowej są osiągnięcia zawodowe i wewnętrzna motywacja związana z właściwym wykonywaniem swoich obowiązków, wspierający współpracownicy i członkostwo w branżowych organizacjach. Nie mają na nią natomiast większego wpływu czynniki, takie jak: stan cywilny, pensje, posiadanie lub brak dzieci czy status żywiciela rodziny. Negatywnie na zadowolenie z pracy wpływa natomiast niepokój o stabilność zatrudnienia oraz rosnąca liczba zadań i przepracowanie. Okazało się również, że ze względu na szczególne wymagania, np. presję publikowania, najbardziej stresujące w ocenie respondentów uznano środowisko biblioteki akademickiej.

Drugi z tekstów [16] poświęconych tej problematyce omawia czynniki stresogenne wśród pracowników bibliotek publicznych. Autorka, na podstawie analizy literatury przedmiotu oraz rozmów z bibliotekarzami, wytypowała zbiór 25 potencjalnych stresorów, który został następnie poddany analizie w sondażu online wśród przedstawicieli tej grupy zawodowej w Stanach Zjednoczonych. Jako czynniki najbardziej stresujące wskazano: problemy z kierownictwem, kwestie budżetowe oraz wymuszane przerwy w pracy. W sondażu znalazło się również pytanie otwarte, dające możliwość podania dodatkowych, nieuwzględnionych na liście zdarzeń i sytuacji powodujących stres. Badani wskazywali głównie na

nieuprzejmych, stwarzających zagrożenie czytelników, kwestie administracyjne, słabe zarządzanie i błędne decyzje podejmowane przez zwierzchników oraz dzieci i młodzież pozostawiane w bibliotekach bez opieki. Podkreślono, iż brakuje im szkoleń w zakresie rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z trudnymi użytkownikami.

W publikacji Stevena Pryor'a [14] omówiono proces implementacji usług przestrzennego drukowania i skanowania w bibliotece akademickiej na przykładzie biblioteki im. E.P. Lovejoya Uniwersytetu Southern Illinois w Edwardsville.

W następnym artykule [12] przedstawiono problem likwidacji bibliotek specjalistycznych oraz losy ich unikalnych zbiorów i usług po zamknięciu. Sformułowano wskazówki dla bibliotekarzy, którzy powinni starać się uczestniczyć w decyzjach związanych z przyszłością swoich placówek. Do najważniejszych działań zaliczono dbanie o kontakt z instytucjami zarządzającymi ich biblioteką oraz przedstawianie zwierzchnikom wartości i znaczenia swoich usług. Pracownicy bibliotek powinni także szukać sprzymierzeńców wśród osób, które mogą przekonywać decydentów o znaczeniu usług informacyjnych i rozmawiać z zarządzającymi instytucją, będąc na równej z nimi pozycji.

Kolejny tekst autorstwa Maggie Farrell [3] rozpoczyna cykl felietonów na łamach *Journal of Library Administration* poświęconych kwestiom zarządzania i roli liderów w bibliotekarstwie. Autorka – dyrektor biblioteki Uniwersytetu w Wyoming, na podstawie własnego doświadczenia, omówiła konieczne umiejętności kierowników i menedżerów bibliotek. Przedstawiła również rolę lidera, którym powinien być przywódca dostrzegający bibliotekę umiejscowioną w społeczności akademickiej lub lokalnej, koncentrujący się na dalekosiężnych celach, a nie na wykonaniu konkretnych zadań. Lider musi mieć nie tylko silną osobowość, ale też umiejętność narzucenia swojej wizji, przekonania do zmian oraz zdolność do pertraktacji z politykami, donatorami, mediami oraz administracją uczelni lub miasta.

Autorkę Tess Prendergast [13] interesowało, jakimi sposobami biblioteki publiczne w Ameryce Północnej informują o programach promocji czytelnictwa wśród małych dzieci i czy wykorzystują w pełni potencjał Internetu jako medium komunikacji. W tym celu przeanalizowała strony internetowe losowo wybranych placówek, sprawdzając istnienie odrębnych stron/zakładek dla rodziców, zakres i treść oferowanych warsztatów, zajęć i materiałów dla dzieci i ich opiekunów oraz na ile są reprezentatywne dla wszystkich grup ludności danego regionu i czy uwzględniają także różnice rozwojowe u dzieci. We wnioskach podkreślono, iż biblioteki nie wykorzystują wszystkich możliwości w zakresie informowania i zachęcania do uczestnictwa w programach wczesnej nauki czytania oraz nie do końca skutecznie przekonują o ich zaletach i znaczeniu wszystkie rodziny z dużych ośrodków miejskich, w tym opiekunów dzieci niepełnosprawnych i nowych imigrantów.

Tematykę pracy wolontariuszy w amerykańskich archiwach poruszono w artykule Kevin B. Leonarda [7]. Autor przedstawił wyzwania, stojące przed tego typu organizacjami, do których zaliczył m.in. brak narzędzi kontroli, problem z rzetelną oceną efektów pracy czy konieczność inwestowania w szkolenia. Omówione zostały ponadto metody radzenia sobie z tymi wyzwaniami oraz przydatne przy angażowaniu wolontariuszy procedury.

W kolejnym tekście [1] przedstawiono temat mobilnych urządzeń wykorzystywanych w komunikowaniu się z użytkownikiem w bibliotekach akademickich. Omówiono kilka

nowatorskich projektów realizowanych przez biblioteki Stanów Zjednoczonych, zwracając uwagę na możliwości stosowanych technologii i oprogramowania. Autorzy dowodzą, że mimo funkcjonowania przekonania, iż najlepszą jakością usług informacyjnych gwarantuje bezpośrednia rozmowa bibliotekarza ze studentami, to kontakt przez urządzenia mobilne różnego typu może być równie satysfakcjonujący, a dużo lepiej wpisuje się w pracę własną studenta, wykonywaną w domu, pracy czy na uczelni.

Tematyka kondycji bibliotek i wydawnictw naukowych po globalnym załamaniu rynków finansowych to temat przedstawiony w następnym materiale [8]. Problem ten omówiono na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez The Association of Research Libraries (ARL) oraz inne organizacje biblioteczne. Przedstawiono również prognozy dotyczące niezbędnych, adaptacyjnych transformacji, jakie muszą przejść biblioteki, by zabezpieczyć swój byt w przyszłości. Wymusza to dostosowanie się bibliotek do nowych realiów ekonomicznych i potrzeb środowiska akademickiego. Jednym ze sposobów może być współpraca z instytucjami i partnerami z różnych sektorów, m.in. w celu wypracowania nowych modeli automatyzacji, dzielenia się zasobami, tworzenia cyfrowych kolekcji i kooperacji w ramach ruchów *open access* i *open source*.

Na łamach czasopisma *Journal of Library Administration* podjęto również temat zintegrowanych systemów bibliotecznych (ZSB) [9]. Wskazano najważniejsze cechy, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o zmianie lub aktualizacji oprogramowania, konsorcyjne opcje współdzielenia systemów oraz wyzwania związane z wyborem wspólnych rozwiązań. Przedstawiono również przykłady umów dotyczących ZSB, zawartych przez konsorcja bibliotek akademickich ze Stanów Zjednoczonych. Według autora przeprowadzone analizy pokazują, że żaden ze zintegrowanych systemów nie spełnia wszystkich oczekiwań i potrzeb, a biblioteki i konsorcja korzystają z ofert wielu rywalizujących ze sobą producentów. Wybór dostawcy zależy więc głównie od etapu rozwojowego danej instytucji lub zrzeszenia, bagażu doświadczeń i możliwości kooperacji, a nowe spojrzenie na te rozwiązania w szerszym kontekście współpracy daje nowe szanse i możliwości.

Drugim, rejestrowanym w Babin 2.0 czasopismem jest *Library Management*. W analizowanym okresie czasu uwzględniono 4 teksty opublikowane na łamach tego periodyku. W 2012 r. ukazał się artykuł [4] na temat funkcjonowania wspólnej, dwujęzycznej (fińsko-szwedzkiej) biblioteki uniwersyteckiej Tritonia w mieście Vasse, która powstała z połączenia lokalnych bibliotek trzech uczelni wyższych⁶. Autor przedstawił historię powstania, strukturę organizacyjną oraz zakres działalności placówki. Omówił również zasady zarządzania jakością w organizacjach tego typu i podejmowane w tym celu w Tritonii działania, m.in. prowadzenie ewaluacji dotyczących satysfakcji użytkowników, gromadzenie i ocena ilościowych statystyk wykorzystania e-zasobów, ewaluacja warunków pracy i rozwoju pracowników.

Rozważaniom na temat przyszłości bibliotek poświęcono dwa artykuły. Annie Talvé [15] przywołała wizję biblioteki XXI w., opracowaną w 1995 r. w Stanowej Bibliotece

⁶ W Polsce przykładem projektu o podobnym założeniu jest *Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka*, wspólna biblioteka dwóch katowickich uczelni: Uniwersytetu Ekonomicznego i Uniwersytetu Śląskiego.

Nowej Południowej Walii w Sydney w Australii. Zakładała ona swoisty dualizm między biblioteką fizyczną a wirtualną, wskazując na większą popularność tej ostatniej. W artykule dokonano rewizji tej koncepcji, uznając, że dzisiaj granice między tym, co fizyczne i wirtualne, są znacznie mniej wyraźne. Obecnie biblioteki postrzegane są jako twory hybrydowe, w których cyfrowe i powiązane z fizyczną przestrzenią aspekty ich usług są równoważne.

W drugim z kolei tekście [10] została przywołana koncepcja idei *paperless office*, spopularyzowana w drugiej połowie XX w., zakładająca całkowite zastąpienie papierowych dokumentów plikami elektronicznymi i automatyzację przepływu informacji wewnątrz danej organizacji. Według autorki taka sytuacja w bibliotekarstwie wydaje się mało prawdopodobna, mimo że coraz większą część udostępnianych zbiorów stanowią zasoby cyfrowe. Potrzebne są badania poświęcone systemom zarządzania wewnętrznymi rekordami w bibliotekach oraz opracowanie znormalizowanych procedur dotyczących przechowywania różnych typów dokumentów, z uwzględnieniem zobowiązań prawnych tych placówek oraz wymagań instytucjonalnych.

W ostatniej publikacji [5] omówiono, na podstawie literatury przedmiotu, definicje i techniki marketingu wykorzystywane w bibliotekach amerykańskich różnego typu do promocji swoich zasobów elektronicznych. Analiza tekstów z czasopism bibliotekoznawczych oraz dokumentów, jak wnioski o grant, pozwoliła zidentyfikować 38 unikalnych metod marketingu, wśród których czterema najpopularniejszymi we wszystkich typach bibliotek okazały się: grupowe szkolenia użytkowników, dystrybucja ulotek i materiałów reklamowych, informacje przesyłane użytkownikom pocztą elektroniczną i sondaże. Najłabszą stroną planów marketingowych okazała się ewaluacja, nie udało się też sformułować wiążących wniosków na temat środków przeznaczanych na promocję zasobów cyfrowych.

Podsumowując, omawiane czasopisma stanowią podstawowe źródło informacji na temat aktualnych badań i różnorodnych aspektów zarządzania we współczesnych bibliotekach. Analiza tematyki abstraktów z czasopism poświęconych działaniom marketingowym i zarządzaniu potwierdza tę tezę, pokazując, że istnieje wyraźna przewaga zagadnień praktycznych nad pracami teoretycznymi. Większość artykułów prezentuje metody i przykłady rozwiązywania problemów oraz wdrażania nowych technologii w placówkach bibliotecznych.

Bibliografia

1. BARNHART Fred D., PIERCE Jeannette E. Becoming mobile: reference in the ubiquitous library. *Journal of Library Administration*. 2011, vol. 51, nr 3, s. 279-290. ISSN 0193-0826.
2. BEMIS Michael F. Library and Information Science: A Guide to Key Literature and Sources. Chicago: *American Library Association*, 2014. ISBN 978-0-8389-1185-3.
3. FARRELL Maggie. Lifecycle of library leadership. *Journal of Library Administration*. 2013, vol. 53, s. 255-264. ISSN 0193-0826.
4. FLEMMING Christina. A joint university library: vision and reality. *Library Management*. 2012, vol. 33, nr 1/2, s. 95-103. ISSN 0143-5124.

5. KENNEDY Marie. What are we really doing to market electronic resources? *Library Management*. 2011, vol. 32, nr 3, s. 144-158. ISSN 0143-5124.
6. KOIZUMI Masanori. Transition in public library management: from international perspective of strategy, organizational structure, and operations. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 8, s. 659-690. ISSN 0193-0826.
7. LEONARD Kevin B. Volunteers in archives: free labour but not without the cost. *Journal of Library Administration*. 2012, vol. 52, nr 3/4, s. 313-320. ISSN 0193-0826.
8. LOWRY Charles. Year 2 of the „Great Recession”: surviving the present by building the future. *Journal of Library Administration*. 2011, vol. 51, nr 1, s. 37-53. ISSN 0193-0826.
9. MACHOVEC George. Consortia and next generation integrated library systems. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 5, s. 435-443. ISSN 0193-0826.
10. McCORMACK Nancy. Mission impossible? The future of „paperless” library operations. *Library Management*. 2011, vol. 32, nr 4/5, s. 279-289. ISSN 0143-5124.
11. MORGAN Chad. Craft and librarianship: a reconsideration of the sources of librarianship job satisfaction. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 8, s. 637-658. ISSN 0193-0826.
12. MURRAY Tara E. When a library shuts its doors: collections and information services after a library closure. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 1/4, s. 147-154. ISSN 0193-0826.
13. PRENDERGAS Tess. Growing readers: a critical analysis of early literacy content for parents on Canadian public library websites. *Journal of Library Administration*. 2013, vol. 53, nr 4, s. 234-254. ISSN 0193-0826.
14. PRYOR Steven. Implementing a 3D printing service in an academic. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 1/4, s. 1-10. ISSN 0193-0826.
15. TALVÉ Annie. Libraries as places of invention. *Library Management*. 2011, vol. 32, nr 8/9, s. 493-504. ISSN 0143-5124.
16. WILKINS Jordan Mary. All stressed out, but does anyone notice? Stressors affecting public libraries. *Journal of Library Administration*. 2014, vol. 54, nr 1/4, s. 291-307. ISSN 0193-0826.